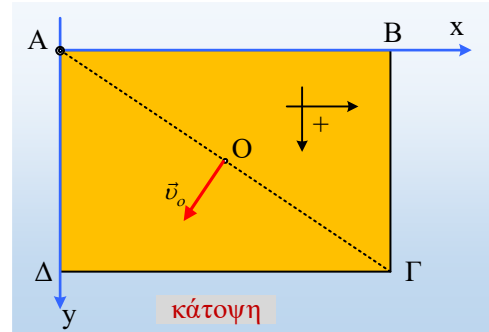

Σπάει ο άξονας και ελευθερώνεται η πλάκα

Μια ορθογώνια ομογενής πλάκα, με πλευρές $(AB)=0,8\text{m}$ και $(B\Gamma)=0,6\text{m}$, στρέφεται σε λείο οριζόντιο επίπεδο, γύρω από σταθερό κατακόρυφο άξονα z , ο οποίος περνά από την κορυφή της A . Η κορυφή A είναι και αρχή του τρισσορθογωνίου συστήματος αξόνων x,y,z με προσανατολισμό όπως στο σχήμα. Σε μια στιγμή t_1 όπου η πλευρά AB συμπίπτει με τον άξονα x , το κέντρο O του ορθογωνίου έχει ταχύτητα, όπως στο σχήμα (σε κάτοψη), μέτρου $v_o=1\text{m/s}$.

- Να υπολογιστεί η γωνιακή ταχύτητα περιστροφής του ορθογωνίου, καθώς και η ταχύτητα της κορυφής B , τη στιγμή t_1 .
- Μια επόμενη στιγμή t_2 , όπου η ταχύτητα του O έχει την διεύθυνση του άξονα y , με φορά προς την θετική κατεύθυνση, ο άξονας σπάει και η πλάκα ελευθερώνεται. Να βρεθούν η ταχύτητα του O καθώς οι συνιστώσες v_x και v_y της ταχύτητας της κορυφής B τη στιγμή t_2 .
- Μετά από λίγο, τη στιγμή t_3 , η κορυφή B έχει ταχύτητα στην διεύθυνση του άξονα y . Να υπολογιστεί η ταχύτητα αυτή.

Απάντηση:

- Αφού η πλάκα στρέφεται γύρω από σταθερό άξονα, το κέντρο της O , διαγράφει κυκλική τροχιά κέντρου A και ακτίνας (AO) , για την οποία ισχύει:

$$(AO) = \sqrt{\left(\frac{AB}{2}\right)^2 + \left(\frac{AD}{2}\right)^2} = \sqrt{0,4^2 + 0,3^2} \text{ m} = 0,5 \text{ m}$$

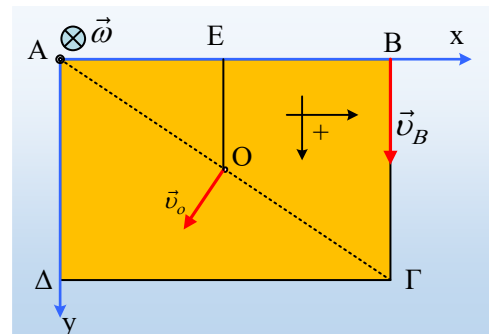
ενώ η ταχύτητα του O , είναι η γραμμική ταχύτητα. Εξάλλου η γωνιακή ταχύτητα είναι διάνυσμα κατακόρυφο με φορά προς τα κάτω, όπως στο σχήμα. Αλλά τότε:

$$v_o = \omega \cdot R \rightarrow \omega = \frac{v_o}{(AO)} = \frac{1}{0,5} \text{ rad / s} = 2 \text{ rad / s}$$

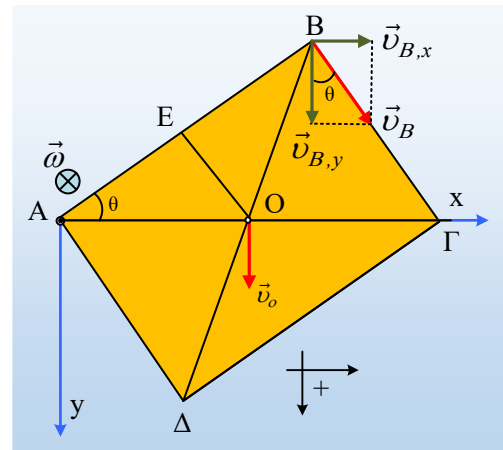
Η κορυφή B , εκτελεί επίσης κυκλική κίνηση με ακτίνα (AB) , οπότε έχει ταχύτητα πάνω στην $B\Gamma$ με μέτρο:

$$v_B = \omega \cdot (AB) = 2 \cdot 0,8 \text{ m / s} = 1,6 \text{ m / s}$$

- Τη χρονική στιγμή t_2 που σπάει ο άξονας, το ορθογώνιο βρίσκεται στη θέση του παρακάτω σχήματος, όπου η διαγώνιος AG έχει την διεύθυνση του άξονα x και το κέντρο O του ορθογωνίου έχει ταχύτητα κάθετη στην AG , μέτρου $v_o = \omega R = 1\text{m/s}$.

Όσον αφορά την κορυφή B, αυτή έχει (γραμμική) ταχύτητα, κάθετη στην (AB), με μέτρο επίσης $v_B=1,6m/s$, αφού μέχρι τη στιγμή αυτή εκτελεί ομαλή κυκλική κίνηση. Ίδιες ταχύτητες έχουν τα σημεία O και B, αμέσως μόλις το ορθογώνιο αποδεσμευτεί από τον άξονα, αφού η αποδέσμευση δεν συνοδεύεται από κάποια μεταβολή της κινητικής κατάστασης του ορθογωνίου. Αλλά τότε αναλύοντας την ταχύτητα του B, όπως στο σχήμα, η γωνία της πλευράς BΓ με την διεύθυνση y, είναι ίση με την γωνία OAB, ίση με θ , όπου:

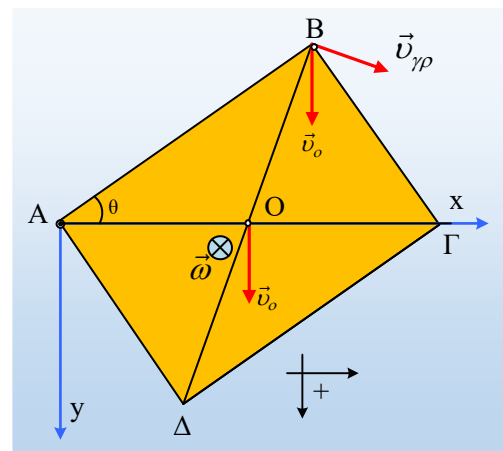
$$\eta\mu\theta = \frac{(OE)}{(AO)} = \frac{0,3m}{0,5m} = 0,6 \quad \text{και} \quad \sigma\upsilon\nu\theta = \frac{(AE)}{(AO)} = \frac{0,4m}{0,5m} = 0,8$$

Αλλά τότε:

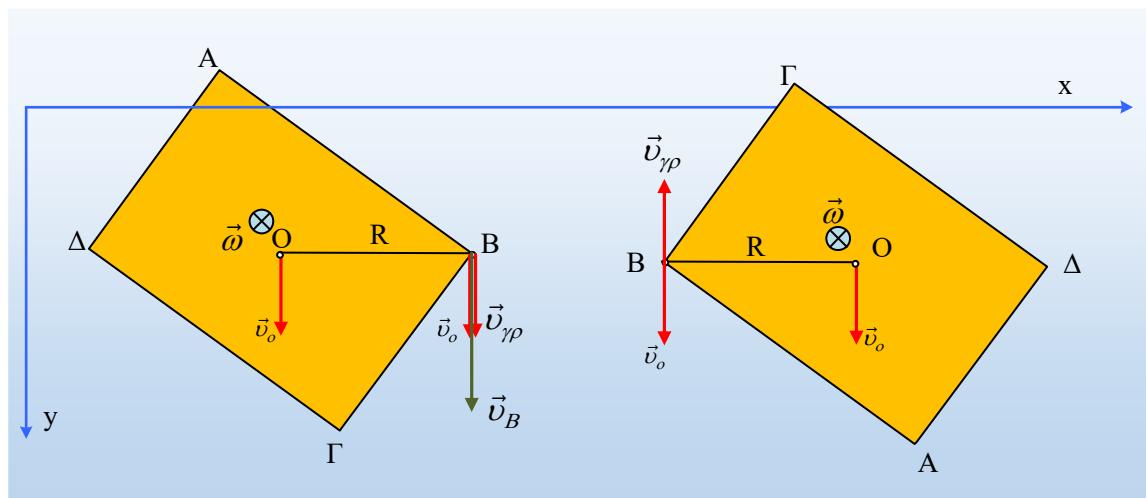
$$v_{B,x} = v_B \cdot \eta\mu\theta = 1,6 \cdot 0,6 m/s = 0,96 m/s \quad \text{και}$$

$$v_{B,y} = v_B \cdot \sigma\upsilon\nu\theta = 1,6 \cdot 0,8 m/s = 1,28 m/s$$

Βέβαια, κάποιος θα μπορούσε να υπολογίσει την ταχύτητα της κορυφής B, αμέσως μετά την αποδέσμευση, θεωρώντας την κίνηση σύνθετη, μια μεταφορική με ταχύτητα v_{cm} και μια $v_{\gamma\rho}$, για την κυκλική του κίνηση γύρω από το κέντρο μάζας O, με βάση το σχήμα. Μπορείτε να το κάνετε;

- iii) Αφού η κίνηση πραγματοποιείται σε λείο οριζόντιο επίπεδο, μετά την αποδέσμευση από τον άξονα, η πλάκα θα συνεχίσει να κινείται με σταθερή ταχύτητα κέντρου μάζας O και σταθερή γωνιακή ταχύτητα. Αλλά τότε, αν θεωρήσουμε την κίνηση σύνθετη, η ταχύτητα του κέντρου μάζας O, θα έχει συνεχώς την διεύθυνση y και την ίδια διεύθυνση θα έχει και η γραμμική ταχύτητα του B, για την κυκλική του κίνηση γύρω από το O, αλλά τότε η πλάκα θα βρίσκεται σε μια από τις θέσεις του παρακάτω σχήματος.

Όπου για το μέτρο της γραμμικής ταχύτητας της κορυφής B θα έχουμε:

$$v_{\gamma\rho} = \omega \cdot R = 2 \cdot 0,5 \text{ m/s} = 1 \text{ m/s}$$

Αλλά τότε στην περίπτωση που η κορυφή Β, βρίσκεται στην θέση του πρώτου σχήματος, έχει ταχύτητα μέτρου:

$$v_B = v_{cm} + v_{\gamma\rho} = v_o + v_{\gamma\rho} = 1 \text{ m/s} + 1 \text{ m/s} = 2 \text{ m/s}$$

Ενώ στη θέση του δεύτερου σχήματος, η κορυφή Β έχει ταχύτητα:

$$v_B = v_{cm} - v_{\gamma\rho} = v_o - v_{\gamma\rho} = 1 \text{ m/s} - 1 \text{ m/s} = 0$$

dmargaris@gmail.com